

Wyjaśnienia Ministerstwa Finansów w sprawie stosowania niektórych przepisów prawa

1. Funkcjonowanie fundacji w świetle przepisu art. 30 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych

Norma prawna zawarta w przywołanym wyżej przepisie zakazuje tworzenia fundacji ze środków publicznych. Środki publiczne, zdefiniowane w art. 5 ustawy o finansach publicznych, obejmują: dochody publiczne, środki pochodzące z budżetu UE, środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, niepodlegające zwrotowi, przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych, przychody z prowadzonej przez jednostki sektora finansów publicznych działalności oraz przychody pochodzące z innych źródeł.

Z literalnego brzmienia przepisu art. 30 ustawy o finansach publicznych wynika, że gmina nie może przeznaczyć na realizację celu fundacji jedynie środków publicznych, wymienionych w art. 5 ustawy o finansach publicznych. Nieruchomości i rzeczy ruchome nie należą do kategorii „środków publicznych”.

Podkreślić jednak należy, że nieruchomości i rzeczy ruchome są podstawowym składnikiem mienia komunalnego, które powinno służyć realizacji zadań publicznych, które gmina wykonuje w celu zaspokojenia zbiorowych potrzeb wspólnoty, a nie realizacji celu fundacji. W związku z tym, w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego, nie będzie miał zastosowania przepis art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984r. o fundacjach.

Jednostka samorządu terytorialnego może przekazać na rzecz istniejącej fundacji nieruchomości i rzeczy ruchome na podstawie umowy użyczenia, najmu bądź innej umowy cywilnoprawnej. Inną możliwość przekazania fundacji nieruchomości stwarza przepis art. 13 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami, który dopuszcza darowiznę na cele publiczne. Podkreślić jednak należy, że na podstawie tego przepisu jednostka samorządu terytorialnego może darować fundacji nieruchomość, jednakże pod warunkiem, że realizuje ona jeden z celów określonych w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Jednostki samorządu terytorialnego realizują wydatki na konkretne zadania publiczne wskazane w ustawach.

Jednostka samorządu terytorialnego może przekazać środki finansowe na rzecz fundacji jedynie w przypadku, gdy fundacja realizuje zadania zlecone przez tę jednostkę - wówczas jednostka samorządu terytorialnego może przekazać fundacji dotację na podstawie art. 176 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych.

Przepis art. 30 ustawy o finansach publicznych wprowadza jednoznaczny zakaz przeznaczania środków publicznych na tworzenie fundacji. Zakaz ten dotyczy, zarówno

wnoszenia środków publicznych do majątku „nowej” fundacji , jak i zwiększania funduszu założycielskiego fundacji już ustanowionej.

2. Dokumentowanie odpłatności za pobyt mieszkańców w domu pomocy społecznej

Zgodnie z przepisem art. 17 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.), kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Osoba, której przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej (art. 54 ust. 1) jest kierowana do domu pomocy społecznej przez organ wykonawczy gminy. Skierowanie, jak i ustalenie opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, następuje w drodze decyzji administracyjnej tego organu, o czym stanowią przepisy art. 59 ust. 1 oraz art. 106 powołanej ustawy. Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej kierowanej osoby, ustalana jest na zasadach określonych w art. 61 ustawy. Gmina – zgodnie z art. 61 ust. 2 pkt 3 – ma obowiązek wносить opłaty w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2 ust. 2 art. 61.

Podstawą dokumentowania odpłatności, o której mowa w art. 61 ust. 2 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej powinna być właściwa decyzja administracyjna.

3. Klasyfikacja budżetowa

Wynagrodzenia członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

Klasyfikacja budżetowa nie stanowi podstawy prawnej do ponoszenia wydatków budżetowych. Jest ona jedynie instrumentem technicznym do ujmowania wydatków ponoszonych na podstawie właściwych aktów prawnych.

Stosownie do postanowień zawartych w art. 41 ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi , rada gminy, w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych, określa zasady wynagradzania członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Z powyższego wynika, że ustawodawca pozostawił swobodę w określeniu ogólnych zasad wynagradzania członków komisji organom stanowiącym gminy. Zauważyć jednak należy, że ustawa posługuje się pojęciem „wynagrodzenie”, a nie „dieta”.

W świetle wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 10 września 1998r. (sygn. akt. II S.A./Po 15/98), wynagrodzenie nie jest tożsame z pojęciem

diety. Dieta występuje jako ryczałtowe określenie należności pieniężnej przysługującej pracownikowi na pokrycie kosztów dziennego utrzymania podczas podróży służbowej, bądź jako wynagrodzenie dzienne z tytułu pełnienia szczególnych obowiązków, np. dieta poselska, czy diety radnych gmin.

Z przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wynika, że członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych otrzymują wynagrodzenie za realizację określonych w ustawie zadań. Podstawą wypłaty wynagrodzenia dla członków komisji jest akt powołujący gminną komisję, wydany przez wójta na podstawie art. 41 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Wynagrodzenia członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należy klasyfikować w § 4170 – Wynagrodzenia bezosobowe.

Wydatki związane z wypłatą świadczenia pieniężnego z tytułu prac społecznie użytecznych

W myśl art. 73 a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z póź. zm.), na wniosek gminy starosta może skierować bezrobotnego bez prawa do zasiłku korzystającego ze świadczeń z pomocy społecznej do wykonywania prac społecznie użytecznych w miejscu zamieszkania lub pobytu w wymiarze 10 godzin tygodniowo. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy starostą a gminą, na rzecz której prace społecznie użyteczne będą wykonywane. Bezrobotnemu nieposiadającemu prawa do zasiłku przysługuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 6 zł za każdą godzinę wykonywania prac społecznie użytecznych. Starosta refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60% minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu.

Szczegółowy sposób i tryb, w tym szczegółowe zasady ustalania świadczenia za wykonywanie prac społecznie użytecznych, reguluje rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005 r. w sprawie trybu organizowania prac społecznie użytecznych (Dz. U. Nr 120, poz. 1745) .

Świadczenie wypłacane przez gminę bezrobotnemu skierowanemu do wykonywania prac społecznie użytecznych należy ujmować w dziale 852 – „Pomoc społeczna”, rozdział 85295 – „Pozostała działalność”, paragraf 3110 – „Świadczenia społeczne”.

4. Sprawozdawczość budżetowa jednostek samorządu terytorialnego

Należności i zobowiązania w sprawozdaniu Rb-30

Sprawozdanie Rb-30 półroczne/roczne z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych powinno być sporządzone z uwzględnieniem zasad przewidzianych rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2005 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 170, poz. 1426).

Rozporządzenie z dnia 19 sierpnia 2005 r. zmieniło zasady sporządzania sprawozdania Rb-30. Wprowadzone w tym rozporządzeniu zmiany polegają, między innymi, na zrezygnowaniu w dziale "Przychody" z kolumny "Należności", a w dziale "Koszty i inne obciążenia", z kolumny "Zobowiązania". Należności i zobowiązania są natomiast wykazywane w większej szczegółowości, odpowiednio w działach C i D.

Stosownie do § 22 ust. 4 instrukcji stanowiącej załącznik nr 31 do ww. rozporządzenia, w sprawozdaniu Rb-30, dane w wierszu oznaczonym symbolem „Należności” - W 020, należy wykazywać w kwotach netto, natomiast w ust. 5 tego przepisu określono, iż w danych uzupełniających dotyczących należności i zobowiązań, w wierszach W 080, W 081, W 090, W 091, W 092, W 093 i W 094, należy wykazać część należności i zobowiązań spośród wymienionych w wierszach W 020 i W 040. Oznacza to, że w danych uzupełniających (W 080 i W 081) należy wykazywać należności netto (tj. należności pomniejszone o odpisy aktualizujące oraz o odsetki od należności niezapłaconych w terminie), natomiast w zakresie zobowiązań, dane uzupełniające powinny być wykazywane w kwotach obciążających zakład budżetowy, tj. brutto. Dane te powinny wynikać z ewidencji rozrachunków zgodnie z prowadzonymi księgami rachunkowymi w zakładzie budżetowym.

Należności wykazywane w części C sprawozdania Rb-30 powinny być pomniejszone o nadpłaty.

Pożyczki na prefinansowanie w sprawozdaniu RB-Z

Zgodnie z art. 209 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U.Nr 249, poz. 2104), jednostki sektora finansów publicznych realizujące programy i projekty finansowane z udziałem środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności mogą otrzymać z budżetu państwa pożyczki na prefinansowanie tych programów i projektów. Zobowiązania z tytułu tych pożyczek winny być wykazywane w sprawozdaniu Rb-Z kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji w kol. 4 – zobowiązania wobec sektora finansów publicznych, w kol. 5 - zobowiązania wobec podmiotów grupy I oraz w kol. 6 – zobowiązania wobec Skarbu Państwa.

Księgowanie i wykazywanie zaangażowania wydatków

Na mocy art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych, jednostki budżetowe, zarówno samorządowe, jak i państwowe, zostały zobowiązane do prowadzenia ewidencji księgowej, uwzględniającej wszystkie etapy rozliczeń poprzedzające płatność dochodów i wydatków, a w zakresie wydatków również zaangażowanie środków, które oznacza prawne zaangażowanie środków ujętych w planie finansowym jednostki budżetowej danego roku budżetowego.

W przypadku, gdy organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego – stosownie do art. 191 ust. 2 w/w ustawy - ustali wykaz wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, środki finansowe, przeznaczone na te wydatki, gromadzone są na wyodrębnionym subkoncie podstawowego rachunku bankowego jednostki samorządu terytorialnego. Należy przy tym podkreślić, że w wydatkach niewygasających mogą być ujęte te wydatki, które były zaplanowane do realizacji w roku budżetowym. Zaangażowanie środków na wydatki w roku budżetowym, a następnie ujęcie wydatków w wykazie wydatków niewygasających, nie zmienia zaangażowania, bowiem środki te powinny być przekazane na wyodrębnione subkonto rachunku jednostki samorządu terytorialnego. W następnym roku budżetowym wydatki niewygasające realizowane są na podstawie planu finansowego tych wydatków.

Należy zaznaczyć, że przepisy w/w ustawy nie precyzują wymagań odnośnie uzależnienia podjęcia uchwały dotyczącej wykazu wydatków niewygasających w danym roku budżetowym od tego, czy realizacja tych wydatków jest w całości, czy też częściowo, objęta umowami.

Zgodnie z zasadami, określonymi w § 8 ust. 1 pkt 2 instrukcji, stanowiącej załącznik nr 32 do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej, w kolumnie "Zaangażowanie" sprawozdania Rb-28S wykazuje się, według stanu na dzień kończący okres sprawozdawczy, wynikające z ewidencji księgowej, kwoty zaangażowania środków budżetowych obciążające plan finansowy wydatków danego roku budżetowego z tytułu: wykonanych wydatków oraz podjętych zobowiązań, w tym niespłaconych zobowiązań z lat ubiegłych, związanych z funkcjonowaniem jednostki budżetowej i wypełnianiem przez nią określonych zadań statutowych. W sprawozdaniu Rb-28S w omawianej kolumnie wykazuje się kwoty wynikające ze strony Ma konta 998 w szczególności: dział, rozdział, paragraf klasyfikacji budżetowej. Na stronie Ma konta 998 ujmuje się zaangażowanie wydatków, tj. wartość umów, decyzji i innych postanowień, których wykonanie spowoduje konieczność dokonania wydatków budżetowych w bieżącym roku budżetowym, gdyż w tym roku upływa planowany termin dokonania tych wydatków.

Jeżeli płatności za miesiąc grudzień, które na podstawie stosownych przepisów mogą być dokonywane w styczniu następnego roku, nie są ujęte w planie finansowym danego roku budżetowego, to środki na te płatności nie powinny być zaangażowane w danym roku budżetowym, bowiem zaangażowaniu powinny podlegać środki na wydatki ujęte w planie określonym na rok budżetowy.

Zasady wykazywania wydatków niewygasających w sprawozdaniu Rb-28S

Zgodnie z zasadami, określonymi w § 8 ust. 1 pkt 2 instrukcji, stanowiącej załącznik nr 32 do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej, wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego i zostały ujęte w wykazie, o którym mowa powyżej, powinny być wykazane w sprawozdaniu zbiorczym Rb-28S za rok budżetowy, w kolumnie “Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego” (kol. 9), w kolumnie Zaangażowanie (kol. 7) oraz w kolumnie “Wydatki wykonane” (kol. 6) na podstawie danych księgowości analitycznej do rachunku bieżącego - subkonto wydatków. Natomiast w sprawozdaniu jednostkowym Rb-28S jednostki budżetowej będzie wykazane niewykonanie planu wydatków.

Należy jednak podkreślić, że ustalenie przez organ stanowiący wykazu wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego nie jest zaciągnięciem zobowiązań w tym zakresie (jest wydatkiem). Należy zauważyć, że niezrealizowanie planu wydatków niewygasających w określonym terminie skutkuje zwrotem przeznaczonych na te wydatki środków na rachunek dochodów budżetowych.

Zwroty nienależnie pobranych zasiłków

Zwroty nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych, wypłaconych ze środków z budżetu państwa przez inne podmioty niż gminy, o których mowa w § 2 i 3 rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 2004 roku Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie trybu przekazywania dokumentacji dotyczącej nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych oraz świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 89, poz.854), powinny wpływać na rachunek budżetu gminy i być odprowadzane na rachunek dochodów budżetu wojewody.

Odzyskane, nienależnie wypłacone ze środków budżetu państwa, zasiłki i świadczenia rodzinne nie są dochodem związanym z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej, zatem nie są wykazywane w sprawozdaniu Rb-27ZZ.

W sprawozdaniu Rb-27ZZ powinny być wykazywane faktyczne dane na moment sprawozdawczy, tj. za 4 kwartał w kolumnie “Dochody wykonane” - dochody wykonane do dnia 31 grudnia; w kolumnie “Dochody potrącone” - część dochodów, z kwoty dochodów wykonanych, należnych jednostce na podstawie odrębnych przepisów; w kolumnie “Dochody przekazane” - dochody przekazane do dnia 31 grudnia.

Okres przejściowy, zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2004 roku w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa (Dz. U. Nr 285, poz. 2854 z późn. zm.), został wprowadzony dla operacji na rachunkach bankowych centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa po zakończeniu roku

budżetowego. Nie ma więc podstaw prawnych, aby jednostki samorządu terytorialnego w sprawozdaniu RB-27ZZ uwzględniały przepisy okresu przejściowego.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że wejście w życie z dniem 1 stycznia 2006 roku ustawy z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 16262) zmieniło delegację do wydania przepisów w zakresie sprawozdawczości budżetowej. W związku z tym, w Ministerstwie Finansów trwają prace nad nowym rozporządzeniem w sprawie sprawozdawczości budżetowej i m. in. rozważane jest doprecyzowanie zapisów instrukcji sporządzania sprawozdania Rb-27ZZ w tym zakresie.

Zaliczki alimentacyjne

Stosownie do postanowień art. 12 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych (Dz. U. Nr 86, poz. 732 z późn. zm.) – dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości zaliczek wypłaconych osobie uprawnionej, powiększonej o 5%. Środki w wysokości 50% kwoty, o której mowa wyżej, stanowią dochód własny gminy, pozostałe 50% tej kwoty stanowi dochód budżetu państwa.

Całość należności przypisanej do zwrotu zobowiązanemu, łącznie z dodatkową kwotą 5%, jest wykazywana w sprawozdaniu Rb-27ZZ.

W sprawozdaniu Rb-27S z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego wykazywana jest kwota należności tylko w wysokości należnej ustawowo budżetowi jednostki samorządu terytorialnego.